

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-1

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 1

Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Adresa redakce
Adress

Skleněné korále z pohřebiště v Příboře. Viz obr. 18 na s. 90

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Podnětem pro předstihový záchranný archeologický výzkum byla plánovaná stavba rychlostní silnice R49 Hulín – Fryšták. Práce na lokalitě byly zahájeny ještě na jaře 2009 a pokračovaly s přestávkou v zimních měsících a během jarních záplav až do poloviny srpna 2010.

Lokalita se nachází v ploché krajině mezi dvěma potoky, potokem Roštěnka, který vymezuje západní hranici lokality a Rymickým potokem ohraničujícím lokalitu od východu. Západní strana odkryté plochy ležela na okraji téměř v terénu nepatrně mírné plošiny, která zde byla překryta kulturní vrstvou silnou 0,40 m až 1,00 m. Východní úsek lokality se nacházel v prostoru lučňáho rázu s vysokou hladinou spodní vody, kde se nevyskytly stopy antropogenních činností.

Už během skrývek orníční vrstvy se ukázalo, že se pod ní vyskytuje silná a na nálezy bohatá kulturní vrstva, do které byly zapuštěné četné pravěké objekty. V části výzkumu se také vyskytla přírodní vrstva, která místy překryla kulturní vrstvu a archeologické objekty. Tato vrstva je pravděpodobně následkem záplav či cyklických výlevů potoků. S cílem důkladného prozkoumání plochy výzkumu byla zvolena metodika rozdělení lokality na 146 čtverců o rozměrech 5×5 m a následně jejich systematická explorace (v sezoně 2010 prozkoumáno 27 čtverců).

Na zkoumané ploše se také podařilo zachytit celkem 270 sídlištních objektů (v sezoně 2010 prozkoumáno 51 objektů), většinou zahloubených do kulturní vrstvy. Mezi objekty dominují nálezy kůlových jamek, které byly často rozpoznatelné jen díky větší hustotě fragmentů mazanice v jejich zásypu. U části kůlových jamek jsme se setkali s tvrdou přepálenou mazanicovou krustou, vzniklou vypálením kůlu. Několikrát se také podařilo zachytit superpozice jamek jak v horizontální, tak i vertikální superpozici a rozpoznat půdorysy pravěkých staveb. Ve dvou případech se podařilo zachytit mazanicové skrumáže vzniklé pravděpodobně spadnutím stěn obydlí. Jak se zdá, nadzemní obytné (?) stavby byly rozmístěny v malé vzdálenosti od přírodního pramene, který byl ještě v pravěku upraven na studnu a plocha kolem něj byla zpevněna vrstvou kamenů a zřejmě i zastřešená.

Na základě nálezů lze konstatovat, že lokalita byla intenzivně osídlena především v pozdní době bronzové lidem slezskoplatěnické fáze lužických popelnicových polí. Dále zde máme stopy intenzivního osídlení v období neolitu, a to lidem kultury s moravskou malovanou keramikou. Podařilo se také zachytit stopy osídlení kultur z doby bronzové a z doby laténské.

V dnešní době probíhá laboratorní zpracování nálezů a terénní dokumentace výzkumu.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž). Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Závrbky“. Doba bronzová (?) Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Při sledování rýhy pro NN vedoucí od nově postavené stanice T-Mobile (ZM ČR 1:10 000 25-31-08 v okolí bodu

203/262 od Z/J s.č.) bylo zachyceno pravěké souvrství (uhlíky, mazanice), ze kterého však ani po provedení přílehlé sondáže nebyl získán chronologicky citlivý materiál.

„Zadní Újezd“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během sledování přípojky NN pro napájení mýtné brány na rychlostní komunikaci R 55 (ZM ČR 1:10 000 25-31-08 mezi body 142/291 a 162/282 od Z/J s.č.) byly v mocné podorniční vrstvě narušeny tři místa s archeologickými nálezy. Jedná se o propálenou vrstvu s velkými kusy mazanice, pohřeb většního zvířete (patrně tur) a nález torza keramického šálku. Zahloubené objekty se nepodařilo v podorniční vrstvě rozpoznat

Ivan Čižmář

Resumé

Pravčice (Bez. Kroměříž). „Závrbky“. Bronzezeit? Kulturschicht. Rettungsgrabung.

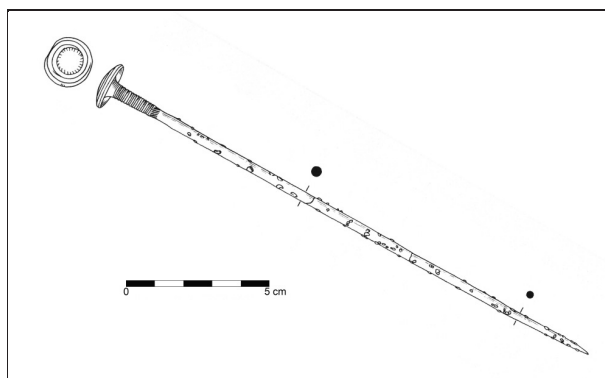
Pravčice (Bez. Kroměříž). „Zadní újezd“. Lausitzer Urnenfelder Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (OKR. PROSTĚJOV)

„Kralický háj“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 9. až 11. srpna 2010 proběhl záchranný archeologický výzkum související s výstavbou fotovoltaické elektrárny společnosti DULWITCH Trade a.s., situované v Průmyslové zóně města Prostějova, parc. č. 7337/1, k. ú. Prostějov (ZM 1:10 000, list 24-24-13, širší okolí bodu o souřadnicích 140 mm od Z a 307 mm od J s. č.). V trase liniového výkopu určeného pro pokládku kabelu VN bylo prozkoumáno a zdokumentováno celkem 14 archeologických objektů a situací (Fojtík 2010).

Převážná většina zachycených sídlištních objektů náleží k nově zjištěné osadě počátků mladší doby bronzové, tj. starolužickému úseku komplexu lužických popelnicových polí, kde ze spektra běžnějších předmětů hmotné kultury zaujme především fragment antropomorfní plastiky v podobě lidské nohy či „nádoby na nožkách“ a bronzová jehlice (obr. 13) náležící k jehlicím s pečetiřtkovou hlavicí (varianta typu Göggenhofen, namátkou např. Novotná 1980, 78–85, Taf. 19, Nr. 440, Taf. 22, Nr. 498), jež ze zpravidla chronologicky významným předmětem nálezových celků mladšího až pozdního stupně mohylové

Obr. 13. Prostějov, okr. Prostějov, „Kralický háj“. Bronzová jehlice s pečetiřtkovou hlavicí z objektu č. 502.

Abb. 13. Prostějov, Bez. Prostějov. Bronzenadel.

kultury střední doby bronzové (např. Říhovský 1982, tab. 7D: 3–4; 9A: 1; 14A: 1; 21A: 10–11 aj.) a její mladší formu, kdy je rytá výzdoba krčku již nahrazena plastickými vývalky, obecněji považujeme za artefakt přímo typologicky předcházející mladobronzovým jehlicím typu Weitgendorf (nejnověji např. Chvojka 2009, 86, zde další literatura k tématu); exemplář z Kralického háje tak působí v kontextu keramiky starolužického úseku doby popelnicových polí poněkud archaicky a cenným způsobem tak přispívá k problematice geneze lužické kultury v geografickém prostředí střední Moravy.

Pavel Fojtík

Literatura

- Fojtík, P. 2010:** *Prostějov, PZ města Prostějova 2010, „výstavba fotovoltaické elektrárny v Prostějově“, č. akce 126/10.* Archiv ÚAPP Brno, v. v. i., č. j. 129/10. Brno.
- Chvojka, O. 2009:** Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 6. Masarykova univerzita, Brno.
- Novotná, M. 1980:** Die Nadeln in der Slowakei. *Prähistorische Bronzefunde IX/3.* München.
- Říhovský, J. 1982:** *Základy středodunajských popelnicových polí na Moravě.* Studie archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně X/1. Praha.

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov). Flur „Kralický háj“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘÍKAZY (OKR. OLOMOUČ)

„Pižmáky“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha mezi body: X=1 115 033; Y=553 955; X=1 115 062; Y=553 980; X=1 115 282; Y=553 749; X=1 115 189; Y=553 611; X=1 114 866; Y=553 534; X=1 114 895; Y=553 709; X=1 115 099; Y=553 812.

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byla na polykulturním sídlišti (viz též kapitola Doba železná, Středověk a novověk) ověřena přítomnost keramiky z doby kultury popelnicových polí. Bylo nalezeno 40 ks zlomků této keramiky. Lokalita je známa již od konce 60. let 20. století (Peška 1998, 47–60).

Za laskavou konzultaci děkuji paní Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D.

Karel Faltýnek

Literatura

- Peška, J. 1998:** Archeologické nálezy a lokality na katastru obce Příkazy. *Střední Morava* 7, 47–60.

Resumé

Příkazy (Bez. Olomouc). „Pižmáky“. Lausitzer Urnenfelderkultur, Laténezeit, Frühmittelalter, jüngere Burgwallzeit, Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

POPOVICE (K. Ú. RATAJE, OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Podkružníky“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Při průzkumu terénu v okolí obce byly v poloze „Podkružníky“ (ZM ČR 1:10 000 24-42-15 v okolí bodu 200/395 od Z/J s.č.) sebrány zlomky keramiky patřící kultuře lužických popelnicových polí.

Ivan Čižmář

Resumé

Rataje-Popovice (Bez. Kroměříž). „Podkružníky“. Lausitzer Urnenfelder Kultur. Siedlung. Oberflächensammlung.

SENIČKA (OKR. OLOMOUČ)

„Na záhumení“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha mezi body: X=1 115 114; Y=560 930; X=1 115 569; Y=561 005; X=1 115 693; Y=560 428; X=1 115 251; Y=560 362.

Během jarních měsíců roku 2010 byla metodou povrchového sběru prováděna archeologická prospekce v trati „Na záhumení“, na již známé polykulturní lokalitě (viz též kapitola Neolit, Doba železná, Doba římská a stěhování národů, Středověk a novověk). Z množství nalezené keramiky bylo 55 zlomků z různě velkých nádob rámcově datovatelných do období KLPP.

„Podhruší“. MMK, KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha mezi body: X=1 114 953; Y=561 270; X=1 115 254; Y=561 350; X=1 115 291; Y=561 014; X=1 115 085; Y=560 958.

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byla v trati „Podhruší“ objevena polykulturní lokalita (viz též kapitola Neolit, Středověk a novověk), která patrně nebyla dosud známa. Z nalezené keramiky bylo cca 100 fragmentů z různě velkých nádob rámcově datováno do období KLPP. Na existenci této lokality jsem byl upozorněn panem Pavlem Faltýnkem z Loštic.

Za laskavou konzultaci děkuji paní Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D.

Karel Faltýnek

Literatura

- Augustin, V. 1884:** Dopis. Ze Seničky. *Časopis Vlasteneckého spolku musejního* 1, 78–79.
- Čižmář, Z. 1997:** NZ ZAV Senička - výstavba DOK (Olšany - Cholína 1996/1997). Rkp. nálezové zprávy, č.j. 19/97. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Resumé

Senička (Bez. Olomouc). „Na záhumení“. MBK, Lausitzer Urnenfelderkultur, Laténezeit, Ältere und jüngere Römische Kaiserzeit, Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

Senička (Bez. Olomouc). „Podhruší“. MBK, Lausitzer Urnenfelderkultur, mittlere und jüngere Burgwallzeit, Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung. Oberflächensammlung.